Q. D. B. V.

DISSERTATIO MEDICA,

ſiſtens

ÆGRUM LABORANTEM DOLORE ISCHIADICO,

Quam

IN ILLUSTRI ACADEMIA SALANA,

PRÆSIDE

Nobiliſſimo, Excellentiſſimo atq; Experientiſſimo,

DN. GEORGIO WOLFFGANGO WEDELIO,

Med. Doct. Theoret. P.P. Archiatr. Saxon. S.R.I. Natur. Curioſ. Adjuncto, & Academ. Recuperatorum in Italiâ Collegâ,

Dn. Patrono, & Studiorum Promotore ſuſpiciendo,

publicæ Philiatrorum diſquiſitioni ſubjiciet

in Auditorio Medico,

horis conſuetis,

RESPONSURUS AUTOR,

MARTINUS Hohberg / LIGNIC. SILES.

ad diem Auguſti A. MDCLXXXI.

JENÆ,

LITERIS KREBSIANIS.

17

α. ω.

PROOEMIUM.

NUllus eſt ex omnium morborum genere, qui majoribus, ac dolor, moleſtiis ſcatens tot ſuſpiria, clamores, ejulatûs ægris extorqueat. Hic accenſas furiarum faces æmulatur, quibus miſeri diriſſimè nonnunquam affliguntur; ut mori ſæpè malint, ſi daretur electio, quàm cruciatus tam immanes ac intolerabiles diutiùs perpeti. Quinimò multos eò legas adactos, ut conſultius eſſe duxerint, violentas ſibimet manûs inferre, quàm acerbiſſimis longè vexationibus ulteriùs agitari, hocq; deſperato ac infelici conſilio vitam cum morte commutare auſos fuiſſe.

Præterea etiam, quod de febribus *Seneca* dixit *epiſt. 95.* id dolori eodem, ſi non majori, jure applicare poterimus, dicendo: ejus genera innumerabilia eſſe.

Silentii enim peplo involvemus, quæ minorum ſunt gentium; nec multis memorabimus dolorem hypochondriacum, colicum, meſentericum, dyſenteriam, ſtranguriam, pleuritidem, cardialgiam, cephalalgiam, odontalgiam, aliaque hujus commatis infauſta nomina; neque doloris mentionem injiciemus, qui luxationi, contuſioni, vulneri, lui venereæ ſupervenit; aut qui virginibus, dum menſtrua erumpunt, vel gravidis partui vicinis, ac poſt eundem ad coxam accidit.

Inſtar omnium eſt arhritis, ſeu in univerſo corpore ſæviens vagum in modum, vel conſtanter magis manuum & pedum officia diſturbans. Satis fuerit, unius meminiſſe doloris iſchiadici, etiam illis locis, ubi reliquæ arthritidis ſpecies rariùs viſuntur, frequenter occurrentis.

Hoc dum facimus in exemplo propoſito, ſupremum veneramur numen, ut omnia ex voto eveniant!

Hiſtoria.

VIr XLV. annorum, temperamenti melancholico-pituitoſi, habitûs corporis mollioris, tempore hyemali & aliàs frigori exponere corpus ſolitus, ac in ſeram uſque & intempeſtam noctem lucubrationibus incumbere, victu delectatus duriori, ſalitorum, infumatorum, pingvium, & muriatorum eſu, vini generoſi potum non abnuens largiorem, alvi obſtructionibus laborans ob deſidem vitam ſæpiùs, Veneri indulgens, nec iræ temperans, à plurimis annis modò dolore hypochondrii, modò aliis ſymptomatibus ſcorbuticis, reſpiratione difficili, anxietatibus, ſubinde laboravit. Tempore autumnali frigido & pluvio corripitur dolore lumborum profundo, continuo & inſigni, eoque per aliquot hebdomadas durante, protenſo nonnunquam verſus ingvina, frequentiùs verſùs os femoris; ſentit inde ardorem ejusdem, imò & triſtem ſenſum ad genu, ſuram, & extima pedis produci, cum movendi difficultate, idque ſiniſtro potiſſimùm latere, dextro ſalvo, nonnunquam & verſùs ſuperiora in humerum & brachium ipſum, nullo rubore & tumore conſpicuo. Sequente tempore genua labant ob torporem reſidem, qui & manum exercet. Accenſis dolorum facibus extrema nonnunquam frigent, criſpan-

criſpantur venæ & intumeſcunt, ſubſequo vago æſtu. Somni adeſt defectus, appetitus mediocris. Petitur conſilium.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ.

AFfectus, quo æger laborat, à parte affectâ nomen indeptus, eſt DOLOR ISCHIADICUS, ab *Hippocrate* modò ſingulari numero ἰσχιὰς, modò plurali ἰσχιάδες dictus, unde Barbari ſchiaticam ſuam effinxerunt; aliis *coxendicum morbus*, vel etiam, ut nobis videtur, commodè *arthritis lumbaris* audiens, Germanis das Lenden-oder Hüfft-Weh/ ſeu, appoſito magis vocabulo, das Hüfft-Zipperlein.

Ne enim confuſio nominum nos remoretur, operæ pretium erit, ex genuinis Hippocraticis fontibus, ipſâque quotidianâ praxi innixis, concipere dolorem iſchiadicum duplicem; unum diffuſum, latiùs patentem; alterum ſtrictiorem, potiſſimùm circà acetabulum oſſis iſchii, in quo femoris os circumvolvitur, unicè conſiſtentem.

Ille potiſſimùm hujus eſt loci, cujus tum alibi ſæpiùs meminit divinus ſenex, tum præcipuè *l. de intern. affect. c. 54. t. 6.* & *l. 2. porrhet. c. 46. t. 1.* ut proſterioris *l. de affect. c. 30. t. 1. ſeq.* & *6. aph. 59.* Quam in rem etiam legi meretur *Aretæus l. 2. diut. c. 12. p. 123.* Nec aliâ ratione ἴσχις & lumbos notat, & ἰσχίον coxam, ἀπὸ τῆς ἰσχύος, à *robore*, quòd moles corporis hâc potiſſimùm parte ſuſtineatur.

Adeſſe exoſum hunc hoſpitem, produnt ex ESSENTIALITER INHÆRENTIBUS dolores in lumborum regione profundi, continuis & enormibus ſimul cruciatibus noſtrum torquentes; protenſo triſti ſenſu ad igvina, femur, genu, ſuram, & extrema pedis.

Idem confirmant ESSENTIALITER CONSEQUENTIA; actiones læſæ omnis generis, in *facultate animali* corpus movendi difficultas, torpor & infirmitas, item ſomni defectus; in *naturali* appetitus mediocris; in *qualitatibus mutatis* (quod & ad

vitalem actionem referri poteſt meritò) frigus extremorum, ſeu quòd crura aliquando calida, aliquando frigida fiant, & criſpatio venarum.

Album pariter addunt calculum CAUSÆ PRÆGRESSÆ; malum inprimis hypochondriacum, aliaq; ſymptomata ſcorbutica, & egregiè iſthæc fovens diæta, vituperium omninò incurrens. Unde *Dravitius* dolores hoſce, calculum mendaci ſpecie repræſentantes, pro ſcorbuticis habet *Tit. 9. de dolorib. ſcorbut. p. 346.* Harum verò paucis ſolùm mentionem hîc injeciſſe ſufficiat, quòd inferiùs inter cauſas remotas latiùs recenſeantur.

Nec SIMILITUDO denique abnuit; multi namque hujus notæ valetudinem experientes proclamati ſunt à peritiſſimis Medicis affectu iſchiadico laborantes, ac pro talibus curati quàm feliciſſimè.

Singula hæc non calculum dolorum horum patratorem arguunt, ut videri incautis poſſet, quod diverſa à calculo φαινόμενα demonſtrant; licet in quibusdam obſervatum ſit, affectum iſchiadicum præceſſiſſe, vel comitatum eſſe calculum, cùm ex eodem fonte ſcaturiant.

Cum verò non lædat dolor hic primò ac immediatè actiones, ſed continui ſolutionem intemperiei debitam, velut umbra corpus, ſequatur; hinc *eſſentiam* illius conſiderantes ad ſymptomatum claſſem eum referimus, in ſpecie actionum, & quidem animalium præcipuè, depravatarum, non tam ratione dijudicationis, quàm objecti improportionati.

Ratione *numeri*, infauſtum notamus plexum atque nexum mali hypochondriaci, aliorumque ſcorbuticorum ſymptomatum, cum dolore noſtro.

Ratione *temporis* adhucdum continuus quidem eſt; vi tamen analogiſmi chronicis optimo jure ipſum annumeramus.

Ratione *vehementiæ* magnum eundem pronunciare quid prohibet? non tantùm in comparatione ad reliquas arthritidis ſpecies, & ipſummet dolorem lumborum nondum inveteratum; ſed & reſpectu affectæ partis ad motum ſummè neceſſariæ, rebellis naturæ morbi, & aliorum ſymptomatum.

Sus-

Subjectum denominationis conſtituimus τὴν ὀσφὺν (quâ de vid. *Ariſt.l.1. H. A.c.13.*) καὶ σπονδύλους, *lumbos & vertebras* eorundem; quatenus & hæc conſtituunt τὰ ἄρθρα, *articulos*, ſeu articulantur per γίγγλυμον, & ad inflectendum variè corpus faciunt.

Notabile hîc eſt, tantò majores communiter eſſe articulorum dolores, quò major fuerit & inſignior eorundem motus: unde graviſſimus eſt circa acetabulum oſſis coxendicis conſiſtens.

Subjectum inhæsionis principale ſunt *partes membranoſæ*, fibris nerveis abundè inſtructæ, circa dictum clima occurrentes, ipſumque perioſtium; quoniam hæ partes ſolæ mediocritatem obtinent, ut quam *Philoſophus l. 2. de animâ c. 12.* ad ſenſum requirit: ſeu, ut idem aliis tantùm verbis magis diſtinctè exprimamus, ad ductum *Excell. Dn. D. Præſ. Præceptoris ac Patroni ætatem venerandi, in Phyſiol. Med. ſect. 4. c. 7. p. 281. ſeqq. eleganter de tactu differentis*; quia non dantur in loco affecto partes præter has, quæ maximè ſint temperatæ, ac ſpiritu, alcoholiſato inprimis, animalis nomen adepto, ſufficienter vigoratæ.

Adæquatum & minus principale abſolvunt inguina, os femoris, genu, ſura, & extima pedis, ſingulisque vicini muſculi, in ſiniſtro potiſſimùm latere; ad humerum quoque, brachium, & manum moleſtiis nonnunquam derivatis.

Si enim omnia, quæ circà oſſa obſervantur, examinare lubido ſit, tantum abeſt, ut illorum ſubſtantiam primariò affici ſtatuamus, ut omnem manifeſti tactûs ſenſum illi denegare, quàm attribuere tàm inſignem, rectiùs exiſtimemus; ne ipſo quidem *Paréo* contradicente, qui tamen exiguas nervorum fibras in ea diſſeminari aſſerit. *Conf. ejus Anat. l.3. c. 4. p. 109.* Quanquam enim ſat celebris ſit dolor ὀστοκόπος; illum tamen impropriè ita vocari, certò perſvaſi ſumus, quòd tam exquiſitus dolor immediatè oſſibus circumjecti perioſtei, & vicinarum membranarum ſit.

Cartilagines nemo, quòd ſciam, principale affectûs ſubjectum conſtituit; nec in eas, ut in oſſa, nervulos derivare quisquam eſt conatus, ſed ſenſus illas expertes uno quaſi ore omnes

Anato-

Anatomici pronunciant. Cui aſſerto vel hoc ſolum ſatis patrocinatur, quòd inevitabilis ſemper foret dolor, quando femoris e. g. & acetabuli cartilagines continuo in motu invicem alliduntur.

De vaſis ſanguiferis & lymphaticis altioris paulò indaginis res videri poſſet, quam tamen in compendium redacturi dicimus, ſubſtantiam hæc quidem ſortita membraneam, minus tamen nervoſas eſſe fibras, quas utriusque generis venis *Galenus*, aliique attribuunt; in ſpecie autem ſic dictis *Fallopium* & *Veſalium* penitus denegare, celeberrimus *Rolfincius* refert *diſſert. anat. l. 5. c. 6. p. 821.* in arteriis nihilominus dari, experimento & ratione confirmat *Dimerbr. l. 6. Anat. c. 1. p. 800.* Præterea enim, quòd anevriſmata & varices ſine tantillo ferè dolore perferantur, vena quoque ſecta nullum inducit, niſi qui à neceſſariò læſâ ſimul cute provenit; indicio ſat manifeſto, ſenſu illam, ſi quis adeſt, perquàm obſcuro gaudere.

Nec de arteriis in ſpecie ſcrupulus magni momenti eſt; ſanguinem ſcilicet ſpiritibus refertum per illas meantem majori ipſarum ſenſui velificari. Arterioſi enim ſanguinis canales venoſi vaſa denſitate,ut hunc ille ſpirituum copiâ,prævalent: quod ita providenti ſtatim naturæ partim, partim perpetuis pulſationibus adſcribendum eſſe, arbitramur, occalleſcere illos ſenſim facientibus. Accedit motus cauſæ morbificæ per ipſas celerior; unde haudquaquam mirum eſt, experiri ejus potius inſultûs partes non ſolùm delicatiores, ſed in quibus ſubſiſtere inſuper hoſtis hic poteſt.

Ligamenta non ſuſtinemus *ἀναίσθητα* promiſcuè pronunciare. De cartilagineis res quidem in vado eſt; membranoſis autem ſenſum eſſe denegandum, negamus. Indeque ſatius eſt, à quibusdam allegata *Pergameni* loca cum grano ſalis accipere; loqui ſcilicet ipſum comparatè: quemadmodum (ut hoc obiter addamus) *Jul. Alexandrinus notis ad Galen. 9. de uſu part. c. 18.* ἀμύελον dici leonem, *ait*, ut ἀτράχηλον, καὶ ἄφωνον vocamus illum, qui brevi eſt collo, & exili voce: non quod omni penitùs careat medullâ, ſed eam paucam obtineat, teſtante id αὐτόπτῃ *Columbo l. 1.*

Anatom.

Anatom. c. 19. Cui medullæ, vel ſucco potiùs vertebrarum medullari, ſubjecti primarii titulum itidem denegamus, quòd per ſe animali ſenſu non polleat. Hinc neque conſiſtens in cavitate articuli dolor, quod *Trallianus, Arculanus, Mercatus*, aliiq; contendunt, ipſi κοτύλη ſeu acetabulo repleto adſcribendus venit, niſi per accidens, diſtentis ligamentis & tendinibus muſculorum. *Vid. Rolf. epit. affect. part. l. 4. c. 1. p. 367.*

CAUSA IMMEDIATA eſt ſolutio continui, *διάςασις τῶν συμφύτων μερῶν, connatarum partium diviſio* vocata *Ariſtoteli lib. 6. topic. c. 8.* communis omnium dolorum genitrix. Non verò intelligimus eam conſummatam, quæ ſolutæ unitatis nomine venit; ſed incipientem, & intentatam, quam vocant in fieri, ut perfectam illam in facto: uti & juxtà *Hippocr. 2. aph. 47.* dolores tunc oriri & perſentiri conſtat, dum pus fit, non autem eo confecto; ſiquidem major longè efficacia eſt cauſæ triſtem inferendi ſenſum, quæ diſtendit partes, & rupturam minatur, quàm quæ hanc ipſo actu inducit. *Vid. Helmont. de lithiaſi c. 9. §. 12. ſeq.*

Prius autem quam definiamus, quæ CAUSA MEDIATA PROPINQUIOR ſit, ex pathologicis ſupponemus, 1. in omni dolore eſſe velut ſpinam infixam, ſeu circulationem ſanguinis impeditam; quo facto, continuatâ nihilominùs perpetuâ pulſione, neceſſum eſt, fieri ῥευματισμὸν, ſeu influxum confertim & cum impetu; unde dolor, calor, tumor, variantibus his ipſis pro agentis humoris & patientis membri circumſtantiis.

2. Serum naturâ ſuâ blandum, roſcidum & dulcem humorem eſſe, qui ſibi relictus, tantum abeſt, ut affligat, vel triſti ſenſu mactet; ut potius partes, quas continuò alluit, ſuaviter afficiat.

3. In hypochondriacis verò & ſcorbuticis, aliiſque inquinari illud ipſum ſalinis, acidis, tartareis, improportionatis atomis, quæ vel fluidæ hinc inde fluctuant congeſtæ, vel in coagulum fatiſcunt, vel ſaltim ςάσιν patiuntur & inducunt, poris membranularum inæqualiter illabendo.

4. Omnem dolorem materialiter à ſalibus eſſe, rodentibus, findentibus & lancinantibus, quando vel non diluta temperantur, vel διαχώρησιν patiuntur, prædominium nacta.

5. Illi parti potiſſimùm infi gi ſpicula, & labem affricari, quæ vel ab externâ inju riâ, vel aliunde nativâ vel acquiſitâ gaudet debilitate fibrularum nervearum; unde excipere quidem allabentes vitales ſuccos, non verò dimittere, nec reſiſtere æquè valet.

6. Salium evolutionem & γένεσιν fieri inchoativè in culinis viſcerum infimi ventris, continuatione verò factâ in reliquis locis, ubi filtrari & tranſire ſolent humores; idque tum ratione objecti, ſi abundent in aſſumtis acuentia ſenſim ſenſimque ſerum; tum culpâ efficientis, ſi deturpatis fermentis privatis, ex bono cibo pravus chylus, ſanguis & ſerum enaſcitur.

Ex his, ut alia mittamus, patere poteſt, cauſæ proximioris vicem ſubire quoad *eſſentiam* ſerum, ob acetoſum ſtatum melancholicam, ob coagulabilitatem pituitoſam κρᾶσιν excludens.

Neque aliud dicit ſynovia *Paracelſi tract. de podagr. p. 540.* & *Helmontii l. volupe vivent. morb. t. 15. ſeqq. p. 314.* quàm ipſum ſerum, pro nutrimento ſpeciali oſſium inprimis, ut & aliarum partium, γλισχρότητα ſuam expandens.

Quoad *eſſendi modum* peccat *quantitate, qualitate, & motu duplici, generationis & locali.* Non evacuatum decenter per loca debita, poros cutis, renes, aliaque emunctoria, congeſtum plus juſto excrementitiam induit naturam, & acrius, aſperius, ſalſius, acidius redditum, non ſine bilioſo quoque charactere & ſcorbutico, improportionatum conſtituit partibus laborantibus objectum.

Quòd ſi *motum generationis* perputemus, facile ex dictis erit eundem arceſſere ex hypochondriis; ſin *in locali* partem mandantem, ſeu *terminum à quo, ad quem, & per quem*, magis ſtabiliri, & illuſtrari affectûs poterit cauſa originaria.

Neque enim vel à capite ἐπίῤῥυσιν, ſeu influxum derivare opus erit cum veteribus quibusdam, qui lymphæ vaſorum ignari, quòd eandem in capite copioſam invenirent, & referri inde cognoſcerent, nec raro deviare, inducti ſunt credere, & arthritidem, & omnia adeò fluxionum genera inde velut à fonte proficiſci. Nec à pyloro malè affecto unicè calamitatem profectam

aſſerere

aſſerere integrum eſt, quod *Helmontio* placet *l. Jus duumvir. t. 20. p. 243.*

Sine dubio enim PARS MANDANS idem membrum erit, ac ſucci nutritii; nec VIÆ diverſæ, quàm ejusdem latores. Quid miri enim eſt, partem, quæ, juxtà receptam regulam, dulcibus nutriri debebat, malè habere, ſi alimentum acceſſerit peregrinum, & ibi hoſticum evadat? Neque enim opus eſt, dato in maſſâ ſangvineâ, vel toto, quopiam peregrino, omnes æquè affici partes; ſed ad unam, hanc vel illam, hoc loco baſin corporis, amandare archeum amurcam, poſtquam ibi labefactari cœpit œconomia, & labes affricari. Arteriæ fuderunt morboſum στίγμα, venæ & lymphatica vaſa non reportârunt, ſed bonam reliquêre partem magis magisque fraceſcentem, & vappeſcentem, adeoq; rodentem.

Terminum ad quem, ſeu PARTEM RECIPIENTEM eſſe lumbos, nemo facilè inficias ibit. Cur verò huc potiſſimùm regiam ſuam cauſa morbifica ſtabiliverit, diſquirere operæ pretium eſt. Nominari poſſunt decubitus cœco ductu factus, debilitas partium à ſeminali ideâ impreſſa; cumprimis verò, quòd partes illæ, ob oſſium craſſius vallum, minùs ſint poroſæ & tranſpirabiles, adeoque faciliùs ibidem conſiſtat humor, & circulus impediatur. Accedit vita ſedentaria in noſtro ægro, veneris frequentatio, & externum frigus, quæ ſingula plurimùm huc potiſſimùm invitârunt morboſum chaos. Tacemus, per ætatis illum decurſum facilè potuiſſe lapſu, ſaltu, aliisque aberrationibus motûs partes illas ſuſcipere promptiorem morbi admiſſionem.

CAUSARUM REMOTIORUM examen ſuſcipere dum ordo nunc jubet, de SUPERNATURALIBUS ſufficiet monuiſſe, quòd non deſint quidem, qui dolores quosvis graviores & diutiùs durantes ſagarum incantationi adſcribere non dubitent; eò autem deſcendere, quis non ſupervacaneum judicet, ubi cauſæ manifeſtæ ad nauſeam patent, nec quicquam inſoliti, & ab aliis hujus conditionis ægris diverſi occurrit?

In NATURALIBUS annum æger inter XL. & LX. agit, adeoq; eâ ÆTATE eſt, quam aptiſſimam ad ejusmodi generandum

affectum judicavit *Hippocr. l. 2. prorrhet. c. 45. t. 1.* fortè, quod calidum innatum fortiſſimum uſque ad annum XL. ſufficere faciliùs poſſit diſſipandis impuritatibus ſanguinis coagulum intentantibus; poſt eum verò *κατὰ τὸ πολὺ* ſenſim imminuatur, nondum tamen ante LX. annum adeò ſit debilitatum, ut à centro ad peripheriam ejicere materiam morbificam haud ampliùs valeat.

Ratione SEXUS virilis præ ſequiori obnoxius eſt hujus notæ affectibus; quòd non ſtato tempore ordinariè, ut hic, excernat ſanguinem cacochymicum æquè, ac ſuperfluum. Quam cauſam allegans *Cous 6. aph. 29.* mulier, *ait*, podagrâ non laborat, niſi menſes ipſi defecerint; quod tamen ſexûs ſui beneficium hodiè peccatis nonnunquam perdunt, unde fœminam exuentes vitiis virilibus damnantur, ut his parùm mutatis *Senecæ epiſt. 95.* verbis aſſentiamur *Galeno in comment. ad aphor. cit.*

Pluribus deteriorem hoc in paſſu virorum conditionem probaturus *Savonarola* diceret de noſtro ægro: *quia magis* fuit *inordinatus, item magis coitivus*; ut expreſſa, licet barbara, ejus ſunt verba, in genere de ſexu virili loquentis, *in pract. maj. tract. 6. c. 22. rubr. 6. p. 275. B.*

TEMPERAMENTUM melancholico-pituitoſum vel nudo nomine maſſæ ſanguineæ impuritates abundè prodit. Quid enim aliud notat melancholia, ut jam innuimus, quàm ſtatum ſeri particulis ſalinis fixis, acidisque, ac fluorem adeptis tartareis inquinatum: pituita verò, quàm ſerum ad coagulum mirum quantum proclive?

HABITUS CORPORIS ipſe quaſi loquitur, impar facilè id eſſe morbis repudiandis, atque levi negotio illorum invaſionibus ſuccumbere.

Ex NON-NATURALIBUS tempus hyemale, hujusque mali feraciſſimum autumnale præſertim, &, cui ſe aliàs etiam exponere ſolitus æger, AER frigidus, condenſando fuliginoſa cohibuit effluvia, in conſortium corporis denuò recepta, & humidum nativum conſpurcantia. Tacemus, eundem nervis eſſe inimicum, & figendis ſpiritibus animalibus, atque coagulando humori ſeroſo aptiſſimum.

Cibi, quibus uſus eſt, cùm bonam partem conſtiterint ex δυσπέπτοις, ſalitis, infumatis, pinguibus, muriatis; uberem omninò ſalium ſylveſtrium proventum procurârunt.

Largior vini potus ad ♀ri & acidi morboſi generationem egregiè fecit duplici nomine; quatenus ſcilicet particulis ſulphureis promptiùs evolantibus obnubilati ſpiritus, & intemperatæ redditæ fuerunt oleoſæ ſanguinis particulæ; reſtitans verò ſub iſtâ ingurgitatione amurca acida in ventriculo (vomitu mediante dentes ſtupefaciens) ſubinde chylum infecit, ejus dulcedinem vitiavit, & characterem peregrinum, ſuis locis ſeparandum, impreſſit. Generoſius verò vinum acidum licet magis occulat, illud tamen tum in docimaſtico univerſali corporis de ſe mittit, tum ſubtiliùs reliquis elementis nuptum in maſſam ſanguineam invehit. Pertinet huc experimentum *Döringii*, qui ad celeberr. *Sennertum* perſcripſit, ut hic refert *l. de artbrit. c. 2. p. 19.* è 24. menſuris vini Rhenani ferè ℥iij. ♀ri, è Tocavienſis verò, inter Hungarica generoſiſſimi, totidem menſuris vix ʒij. in ♌ne repertas fuiſſe.

Vita sedentaria quantum ad cumulandos humores ſeroſos, eosdemque corrumpendos valeat, vix dici poteſt: ut inde *Coi* noſtri mens ſit *l. 1. de diæt. c. 1. t. 18.* οὐ δύναται ἐσθίων ἄνθρωπος ὑγιαίνειν, ἢν μὴ καὶ πονέῃ, *homo edens ſanus eſſe non poteſt, niſi etiam laboret.* Nec calor excitatur hoc torpore conſtante, nec diſſipantur halituoſa effluvia ſeroſa; ſed inſtar aquæ vitium capit non motu decenter vigoratus humor alibilis.

O intempeſtivum verò vigilandi ſtudium, quod quieti, & viribus reparandis debebatur! In errore communi verſatus eruditorum, corporis ſui robur inquietâ cogitatione, nocturnâque vigiliâ minuit, ut loquamur cum *Celſo l. 1. prooem p. 2.* nec vim ſuam reliquit ventriculo, quæ *Barclaji* ſunt verba, evocato ad laborantis cerebri ſubſidium igne. Inde verò præſidibus ſuis tutelaribus deſtitutum ſerum facilè labem contraxit, torpidum, lentum, vappeſcens redditum, non procedentibus cohobiis viſcerum.

Et alvi quoque non debitè ſuccedens munus facilè negotium faceſſit infimo ventri, & reliquis hinc alimentariis humoribus.

 Venus

Venus nimia totum corpus, in ſpecie lumbos, maximopere debilitando, viam ingredi parato malo ſtravit. Hinc Bacchi & Veneris filiam eſſe podagram Poëtæ finxerunt, juxtà πολυθρύλλητον illud:

Λυσιμελοῦς βάκχου, καὶ λυσιμελοῦς ἀφροδίτης
Γέννατα θυγατὴρ λυσιμελὴς ποδάγρα.

i.e. è ſolvilumbâ Venere, ſolvilumboque Baccho creata eſt ſolvilumba Podágra.

Ira, cui frenum ſæpenumerò æger laxavit, agitando vehementiùs ſpiritûs & humores, in ſuſceptâ operâ interturbavit viſcera miniſterialiter ſanguificantia, & motum eorundem in exterioribus partibus inæqualem reddendo inſigniter membra debilitavit, ut auſim dicere, vix venerem, vel Bacchum tantum in generandâ podagrâ poſſe, quàm effrenem iram.

Ex causis præter-naturalibus accuſanda eſt viſcerum δυσκρασία inſignis, ob fermentum ipſorum, ſtantibus ſic rebus, neceſſariò adulteratum, unde non ritè à plurimis hactenùs annis ſeparârunt à maſſâ ſanguineâ partes terreas, limoſas, tartareas, ſalinas, per urinam excerni debitas; quæ fluitantes in eadem colophonem operi addiderunt. Verbo: non potuit non mali corvi malum ovum pronaſci, ac æger, poſtquam aliquandiu ipſum afflictârunt varia ſymptomata ſcorbutica, modò reſpiratio difficilis & anxietas, modò hypochondriorum dolor, infelix demum exemplum regulæ evaſit: nephritici & arthritici omnes ſunt hypochondriaci.

Ex hiſce cauſis enatus affectus ſequentia produxit ſymptomata, quæ in hiſtoriâ ſignorum vicem obtinuerunt, quorum jam ratio reddenda venit.

1. *Lumborum dolor* eſt *profundus* ob partem ejusdem conditionis; *inſignis* ob exquiſiti ſenſûs ſubjectum; *continuus adhuc* ob vires materiæ peccantis hactenus accumulatæ, nunc ablegatæ huc nondum exhauſtas.

2. *Dolor nonnunquam versùs inguina, frequentiùs versùs os femoris fuit protenſus*, partim ob nervorum lumbarium decurſum, partim eorundem concurſum ad articulationem toto corpore inſignio-

inſigniorem præſtandam; unde affectæ ibidem potiſſimum ſentiuntur partes ſenſiles.

3. *Ardor femoris* ſentitur à materiâ morbificâ per arterias in partes haſce ſenſiles confertim illabente.

4. *Triſtis ſenſus ad genu, ſuram & extima pedis productus* diffuſæ in ſubjectas vicinas partes ſalinæ morbificæ cauſæ debetur.

5. *Motûs impotentia* impeditæ articulationi tum lumborum, tum inprimis oſſis femoris imputanda. Simulac enim motus animalis imperatur, ob tenſionem majorem exacerbatio fit doloris; quin ob tumorem latentem non niſi doloroſa fit motitatio.

6. *Siniſtrum potiſſimum latus, dextro ſalvo, afficitur*, quòd illuc magis depoſita, vel recepta fuerit morboſa humiditas.

7. *Verſùs ſuperiora nonnunquam, in humerum, & brachium ipſum* diſſeminavit dolorem materia illuc delata & tranſſumta.

8. *Nullus rubor & tumor adeſt externè*, ob profundiorem mali decubitum.

9. *Torpor labantia genua & manûs occupat*, à doloribus hactenus perceptis vigore partium læſo.

10. *Accenſis dolorum facibus, extrema nonnunquam frigent*; ob recurſum ſangvinis & caloris verſùs ſuum centrum.

11. *Criſpantur venæ ac intumeſcunt*, à turgentibus in iiſdem & efferatis ſalibus.

12. *Vagus æſtus* tùm totius corporis, tum laborantium præſertim partium, à ſangvine & ſero intemperatis & vitioſè rarefactis oritur.

13. *Somni adeſt defectus*, tum ob inquietatos ſpiritûs animales, importuno etiam tempore pandentes cerebri poros; tum ob lympham quoque minùs blandam.

14. *Appetitus mediocris* reſtat, ob conſenſum dolorificum minùs urgente uſu, conſtantibus tamen ſic ſatis adhuc calore & menſtruo, coctionis præſidibus.

Quid igitur ægro ſperandum ſit, talia ob explicatas cauſas patienti, dicendum venit. EVENTUM in genere ratione SALU-

TIS.

TIS & MORTIS quod ſpectat, Hippocraticum veriſſimum eſt elogium, quod morbus hic ſit ἐπίπονος, θανατώδης δὲ οὔ, *moleſtus, ſed non lethalis.* Moleſtum ſatis eſt malum, quòd & dolorum continuatione, & vigiliis, aliisque ſymptomatibus ſatis fatigare ſolet ægros; prognoſticon tamen generale, arthritidem & podagram non tam eſſe ex numero morborum necantium, quàm torquentium, etiam affectui huic noſtro quadrat, quandoquidem ex ipſis ſanguinis undis naturæ quodam robore ad membra ignobiliora materia vitioſa pellitur. Inprimis cùm latiùs diffundatur, non uno iſchii articulo, fixo dolore, contentus; non adeò affligat, ut decumbat æger, vel vires ſint debiliores; nec coxas & lumbos ſolùm obſideat; ſed ἐς τὰ κάτω, ad infernas partes vergat magis, quàm ἐς τὰ ἄνω, verſus ſuperiora, confidendum eſt, faciliùs tolli eundem poſſe. Monendus tamen æger, facilè redire poſſe malum, præſertim annuis ſolennioribus revolutionibus, vere, vel autumno; unde maturè tunc antevertendo malo operam impendet, cùm melius & hic ſit prævenire, quàm præveniri.

Durationem, ſeu TEMPUS EVENTUS nimis breve determinare ipſa quidem morbi indoles prohibet, ad chronicorum enim claſſem pertinet affectus; cùm verò jam aliquot hebdomadas morbus duraverit, tantò citiùs jam erit expectandus ejus finis, modò ipſe non negligens ſui dicto audiens fuerit, nec quicquam committat, quod protrahere ac fovere eundem queat.

MODUM EVENTUS deſignamus διάλυσιν, ſeu *reſolutionem*, materiâ peccante attenuatâ, & partim per inſenſilem tranſpirationem, partim per ſudorem, & excretionem huic ſymbolicam, urinam, eliminatâ. Poſſibile etiam eſt, ſuccedere, quod nonnunquam fieri aſſolet, calculum, ad renes ablegato, & concreſcente humore 🜿reo. Sed & illo metu vacuum eſſe ægrum poſſe ſperamus, ſi materiale illud calculi probè diſſolvatur, ejusque generatio uberior prohibeatur. Neque ex circumſtantiis adductis timendum eſt, ne claudus fiat, quod aliàs iſchiadico affectu laborantibus non inſolitum eſt.

CURATIO nunc ſubjungenda nititur receptâ indicationum triade. CURATORIÆ partes ſunt, ſubjecto ſymptomatis

pro-

proſpicere; inhærentem illi materiam reſolvendo & diſſipando, eamq́ʒ, in M. S. quæ adhuc fluitat, pariter attenuando, ut per vias ordinarias excerni poſſit.

PRÆSERVATORIA circà ſubjectum cauſæ occupata ſcorbutum ſuſcipit amoliendum; ne, ſi unum huic monſtro caput amputetur, centum alia repullulaſcant.

VITALIS virium ſolicitè rationem habens roborabit non ſolùm partes recipientes, ſed viſcerum etiam reliquorum tonum, conſervando appetitum, corrigendo vigilias, mitigando dolorem, & auferendo membrorum torporem.

INDICATA ab his auxilia ex triplici uſitato depromemus armamentario. Ex CHIRURGIA laudamus generoſum illud, & magnorum morborum remedium, VENÆ SECTIONEM. Obſervatum eſt per frequentiorem experientiam, nec arthriticos alios, nec iſchiadicum cumprimis dolorem feliciter tolli poſſe, ſine ſanguinis miſſione. Hæc enim revellit à loco affecto conſiſtentem ſanguinem, & in motum legitimum aſſerit. Hæc temperat, & alterat ebullientem plùs juſto ſanguinem, ut deferveſcens mitiùs influat. Hæc educit improportionaliter excedentem ſi non mole, tamen virtute (ut ita loquamur) ſanguinem. Hæc fluxiliorem eundem reddendo coagulationem prohibet, & conſiſtentiam ſtabilit. Secetur vena cephalica, vel iſchiatica in pede affecto, ſanguinem ad ℥iij. vel iv. educendo. Cogitari etiam pro re natâ in poſterum poterit de medianæ, vel ſalvatellæ ſectione.

Vicariæ hujus CUCURBITULÆ cum & ſine ſcarificatione non minorem merentur commendationem, tum diſcutiendi & evocandi, tum educendi ſenſibiliter fine, inprimis ſi malum diutiùs perſtiterit.

FRICTIONES, ſubſiſtentibus humoribus ſeroſis diſpellendis unicè debitæ, ut ſæpè viſæ ſunt vel ſolæ mitigaſſe dolorum incendia, ita cordi meritò habendæ, inſtitutæ vel ſolâ manu, vel ſimul nervinis litibus, ut eò promptiùs juvent, parte unà roboratâ.

VESICATORIA probatiſſima eſſe doloris iſchiadici remedia,

media, unanimis autorum quaſi omnium eſt ſententia; & viſi ſunt ægri fruſtrà aliis remediis uſi ab hoc ſolo ſæpè reportaſſe levamen. Unicum laudabimus digniſſimum lectu locum *Pauli l. 3. c. 77.* ubi cùm ſinapi cum caricis impoſitum laudaſſet, perfectè, *inquit*, iſchiadicos reſtituit iberidis herbæ uſus, quam ſanè etiam lepidium, alii verò ſylveſtre naſturtium appellant. Iberin his caſibus prodeſſe ſine dubio eſt, cùm ſit thlaſpios ſpecies, illam verò lepidium dictam etiam *Galeno*, videatur *Bod. à Stapel. comm. in Theoph. hiſt. plant. l. 7. p. 765.* ipſe verò ſpeciatim lepidium genuinum, quod Plinianum vocant, & commendat, & eodem modo ac *Plin. l. 19. c. 9.* deſcribit. Quæ verò, *pergit*, apud nos naſcitur fruticoſa, foliis lauri ſimilibus, & multò majoribus, multam de ſe experientiam dedit, non ſolùm in coxendicum, ſed etiam aliis diuturnis morbis. Quod verò *Dodonæus pempt. 5. l. 4. c. 24. p. 714.* lepidium exiſtimari etiam ſcribit herbam Griadem *Apuleji l. de medicam in herb. c. 50. p. m. 170.* quam cum adipe urſino impoſitam iſchiadicos tertiâ die ſanare refert, deſcriptionem intuenti vix perſvadetur. Adhiberi hinc poteſt emplaſtrum rubefaciens ex pice, ſinapi, & ſulphure; vel veſicatorium ex cantharidibus uſitatum.

Sin malum contumaciùs inhæreat, vel revertatur, ſvademus inuſtionem FONTICULI in affecti pedis domeſticâ vel ſylveſtri circà ſuras parte; quò exitum inveniat ſalinus ichor, & vellicare hinc ceſſet membranoſum genus.

Ne verò quid intactum relinquamus, commendanda quoque venit INUSTIO ACTUALIS, hodiè denuò ſub moxæ peregrinæ habitæ, & ab Indis repetitæ, apud nos tamen naſcentis artemiſiæ concerptæ mollugine præſtanda. Audiamus antiquiſſimum *Hippocratem*, qui *libro de affection. c. 30. t. 12. ſi in unum aliquem locum incubuerit dolor, & conſtiterit, & medicamentis non fuerit exactus*, καῦσαι, inquit, καθ' ὁκοῖον ἂν τόπον τυγχάνῃ ἐὼν ἡ ὀδύνη· καίειν δὲ τῷ ὠμολίνῳ, *urito, quotunque loco fuerit dolor: urito autem lino crudo.* Non potuiſſet ſanè ipſius moxæ tam decantatæ meliorem deſcriptionem dare. Quod ut magis pateat, per linum crudum non intelligere, tenendum eſt, ſine ullâ

præpa-

præparatione tale; ſed nondum in fila aptatum. *Proſp. Martianus comm. in l. de affect. ſ. 2. v. 25. pag. 170.* proceſſum integrum doctè & nervoſè his deſcripſit: *accipiatur linum crudum, & arctè conglobatum reducatur in formam pyramidis, cujus baſis latior in anguſtum coarctetur. Magnitudinem, ſeu latitudinem baſis indicabit locus inurendus: non ignorato, uſtionem aliquanto latiorem fieri, quàm ſit baſis pyramidis. Hæc igitur in ſummitate accenſa loco inurendo apponatur, ibiq́ reſideat, donec tota materia abſumta ſit; nam ignis ſerpendo ad cutim perveniens uſtionem facit; Et, quod mirum videtur, ferè inſenſibiliter, & ſine dolore. Extincto igne, porum elixum imponebat Hippocrates, donec, quod exuſtum eſt, decidat. Noſtri butyrum cum caule adhibent; indeq́ ulcus apertum ſervetur ad libitum.* Quæ ſubjungit alia, quibuscum alii laudatus uſtiones parârint, videantur apud ipſum *l. c.*

Ex PHARMACIA probatiſſima quoque depromere licebit remedia: & quidem ut receptæ methodo conſultandi inſiſtamus, primùm nominamus LENIENTIA. Alvum ſuccedere ſi in ullo, in hoc ſanè morbo, perneceſſarium eſt. Expediri poteſt tum per os aſſumptis, tum per inferius guttur infuſis.

℞. MP. ♀*ear. Schröder. aloës violat.* a. ℈iß.
elix. antiſcorb. q. ſ. M. F. l. a. pil. LX.
S. öffnende Pillen X. auff 1 mal.

℞. *decoct. commun. pro clyſt.* ℔j. *electuar. diaphæn.* ʒvj.
ol. ♏. *Mathiol.* ℥iß. M. F. Clyſter.

℞. *rad. alth. malv. caryophyllat. helen.* a. ʒiij.
herb. 5. emoll. chamædr. fl. chamam. lil. alb. a. mß.
caric. pingv. n. vj. Coqv. in ſ. q. 🜄*æ ſimpl.*
Colat. ℔j. adde *ol. rut.* ℥j. *ſacch. Thom.* ʒij. M. F. l. a. Clyſter.

PRÆPARANTIA cùm ab ipſis alterantibus non differant, ex illorum claſſe huc facilè trahi queunt, neceſſaria tamen ad aptandam eductioni materiam, ut tantò feliciori id peragatur ſucceſſu.

PURGANTIA ſubſequuntur, deplendæ ſaburræ ſeroſæ ca-

cochy-

cochymicæ apprimè debita. Fruſtrà enim fuerit, citrà horum adſcitum conſortium ſolis inſiſtere alterantibus; debilioribus ſcilicet, quàm ut ſubigere ſola infeſtum articulis humorem poſſint. Proſunt eadem & in ſtatu præſervatorio, & curatorio; illo, ut antevertant, & aliorſum invitent colligendos humores; hoc, ut expulſis morbificis humoribus, reliqua præſentiorem ſortiantur effectum & aditum.

℞. *rob. ſambuc. purg. Sennert.* ʒiß.
gialap. reſin. ℈j. *cryſt.* ♀*ri* gr. viij.
reſin. ſcam. gr. iv. *ſacch.* parum. M. F. l. a. bolus.
S. Laxier-Biſſen.

℞. ▽ *laxat. Minder.* ℥ij. *extr. cath. Andern.* ℈j.
☽ *tiat.* gr. vj. *ſir. roſ. ſol.* q. ſ. M. F. l. a. potiuncula.
S. Purgier-Tränklein.

℞. *rad. caryophyllat. acetoſ. cichor.* a. ʒj.
fol. chamædr. ſummit. cent. min. fumar. a. mß.
fl. 4. cord. a. p. j. *cort. tamar. cappar.* a. ʒiß.
ſenn. Alexandr. ſ. ſ. ℥ß. *rhab. Alex.* ℈iv.
agar. troch. ʒß. *coſti ver.* ℈j. *ſchœnanth. cryſt.* ♀. a. ℈ij.
Conciſ. contuſ. g. m. D. in ſind. rubr. S. Laxier-Püſchel.

Diaphoretica ægrum mirè ſolabuntur, disgregando, & per poros, quos aperiunt ſimul, diſſipando materiam morbificam non ſolum in articulos ſævientem; ſed in ipſo etiam totius corporis habitu. Ut adeò & cauſam continentem & antecedentem foventem reſpiciant, &, ceu divina ſeri exorbitantis præſidia, ſymptomatibus tam præſentibus, quàm metuendis egregiè obviam eant.

℞. *M. S. antiſcorb.* ℞æ *bez. Mich.* a. ʒj. M. D. in vitr.
S. Schwitz-Mixtur. Doſ. gtt. xxx. XL.

℞. ℞æ *bez. Dn. D. Præſ.* ʒij. ∼ *cochlear. urinoſ.* ʒß.
eſſent. anod. ℈ß. M. S. Sonderbare Mixtur. Doſ. gtt. xxx.

℞. *rob. ebul.* ʒj. ♁ *diaph.* gr. xv. ♁ *nat.* gr. vj.
laud. opiat. gr. ß. *ſir. card. bened.* & *ſacch.* q. ſ.
M. F. l. a. bolus. D. ad chart.

Pluri-

Plurimum item auxilii DIURETICA polliceri, ex ſuperiùs plùs vice ſimplici dictis liquet. Hæc non minùs ac diaphoretica cauſam morbificam promptè aggredientur, aperitiva genuina, & incidendo ac reſolvendo, quod minùs halituoſum & diſſipabile, per renes evacuando expedient. Unde & inter ſpecifica locum apprimè inveniunt utraque, & diaphoretica & diuretica. Nec fulmen *Capivaccii* timendum eſt apud *Craton. conſ. 154.* diureticis, *inquientis*, calculus inducitur, & iſchias augetur. Valet enim potiùs altera regula practica *Cratoniana conſ. 352.* non aliud eſſe præſtantius remedium pro podagrâ (adde & iſchiade), quàm quod urinam movet, & ſudores ciet.

℞. *ſem. 4. frig. maj. milii* ☉. a. ℨj. *amygd. dulc. excort.* ℥ß.
▽æ *petroſ. alkek. chamædr.* a. q. ſ. *roſ.* ℨvj.
M. F. l. a. emulſio.
Colat. add. *magiſt. oc.* ♋. ℈iß. *ſir. dialth. Fernel.* q. ſ.
S. Harn-treibende Milch.

℞. ℞*æ violar.* ℨij. ~ ⊖ *ſtriat.* ℨj. M. D. in vitr.
S. öffnende Mixtur.

ALTERANTIBUS quoq; in ſpecie ſic dictis indigebit æger, quæ corrigendo miaſma ſanguinis ſcorbuticum, viſcerumque fermentum adulteratum, horum ſimul tonum reſpiciant, ſicque diſpoſitionem ad affectum noſtrum auferendo ipſummet jugulent.

℞. *eſſent.* ⊕ ♂*tis Ludov.* ℨij. *anod.* ℈ß. M. D. in vitr.
S. Scharbocks-Eſſentz.

℞. *elix. propr. antiſcorb.* ℨij. ~ ⊖ ✱*ci vinoſ.* ℨj.
oo *caryoph.* gtt. ij. M. D. in vitr. S. öffnende Mixtur.

℞. ℞æ ♂. *pomat.* ℨij. *arcan.* ♀*ri* ℨj.
M. D. in vitr. S. Blutreinigende Tinctur.

℞. *arcan.* ♀ ♂*lis, mixt. antiſcorb.* a. ℨj. M. D. in vitr. S. u. ſ.

℞. *eſſent. lign. compoſ.* ℨij. ℞æ ♄ ♀*ſat.* ℨj. M. S. ut ante.

℞. ~ ⊖ ♀ *volat. cochlear. urinoſ.* a. ℨj. M.

℞. ☿ ♂lis *cachect. cinnab. nat. ppt.* a. ℥j.
magiſt. matr. perl. oc. ♋. a. ℈j. *laud. op.* gr. j.
M. F. pulv. Divid. in 7. part. æqu. S. in ch. Glieder-
pülverlein.

℞. *ſpec. diarhod. abbat. diatr. ſand.* a. ʒj.
croc. ♂ ♀*rat. cinnab. nat.* a. ʒß.
rad. ari ppt. oc. ♋. *ppt.* a. ℈j.
°°° *cinam. caryoph.* a. gtt. j. M. F. pulvis.
S. Stärckpulver.

Sin dolores urgeant, & vigiliæ inde productæ; illis quoque ſeorſim medela quærenda eſt, tanquam ſymptomatibus cauſæ veſtem induentibus. Hoc fine & emulſiones & anodyna tum per ſe data, tum cum aliis remiſcenda facient officium.

℞. *amygd. d. ambroſ.* ℥ß. *ſem. 4. fr. maj. papav.* a. ʒij.
M. F. l. a. cum ▽ *hypnot. Dorncrel.* ℥iij.
acac. ceraſ. nigr. chamædr. ſambuc. a. ℥j. emulſio.
Colat. add. *magiſt. anod. Rolf.* gr. viij. *juleb. roſ.* q. ſ.
M. D. in fict. S. Ruhe-Milch.

Topica repellentia in malo jamdum confirmato proſcribimus, ne æger incidat in ſcyllam, dum vult vitare charybdin. Diſcutientibus, & articulos roborantibus, nervinis rem tutiùs committi poſſe, arbitramur; quorum agmen ducat linimentum nervinum *Wedelianum*.

℞. ⁓ *magnan.* ℥ij. *lumbr. vol.* ⊖ ✱*ci* a. ℥ß. M.
℞. *empl. diaphor. Mynſ.* ℥ß. *magnet. de ran. Vig. c.* ☿. a. ʒij.
°°° *ſapon.* q. ſ. M. F. l. a. empl. D. in ch. & veſic.
S. Zertheilend Pflaſter.
℞. *empl. diaſulph. de tacamah.* a. ℥ß. *ungu. arthrit.* q. ſ.
M. F. l. a. empl. extendatur ſuper alutam, & obduc.
ſind. rubr.

Balneum etiam formicarum diſcutiet, evocabit, ac roborabit ſimul ſive nidum ſylveſtrium majorum ſacculo incluſum coquas in ▽. ſ. ſive addere malis plantas ſpecificas.

℞. *rad.*

℞. *rad. helen. alth. bryon. ſymph.* a. ℥j.
herb. agrimon. beton. iv. arthrit. chamædr. puleg. a. mij.
origan. ſerpill. lavend. ſiderit. roſm. ſalv. a. mj.
fl. chamom. miij. *bacc. laur.* ℥j. 🜍 *viv.* ʒiß.
M. S. Species zum Bade.

DIÆTAM brevibus ſubjungendam exactè obſervare debet æger: quod niſi faciat, vix ac ne vix quidem poterit declinare majorem adhuc miſeriam facillimè ſubſecuturam. Nam & de hoc affectu ille Arabum aphoriſmus utique valet: omnis recidiva eſt deterior ſuâ radice, vel ſexcentis arthriticorum exemplis veritatem ejus confirmantibus.

In VITALI AER ſit temperatus, ad calorem & ſiccitatem inclinans. Frigidus cane pejus & angue fugiatur; muniat non ſolùm corpus & defendat à frigore, ſed & pedes cumprimis, ne ſanguis torporem & στάσιν concipiat.

In NATURALI CIBOS εὐχύλους καὶ εὐπέπτους, qui alimentum præbeant γλισχρὸν, ac dulce, ſenſu medico, i. e. peregrinarum qualitatum expers, aſſumat juſto tempore ac modo, ad σώματος αἴσθησιν, *corporis ſenſum* menſurâ factâ. Imò ſi nonnunquam planè jejunium aliquod inſtituere velit, eò meliùs ſanitati ſuæ conſulet. Potus item non illam excedat menſuram, quæ pro ſiti ſedandâ ſufficit: nec tamen tantum de illo ſubtrahatur, ut chyli evaporatio, & ſcybalorum alvi proceſſio dein impediatur.

Vinum in ſpecie, quantum fieri poteſt, vitet; aut, ſi tale ſit, quod in ſanis arthritidem ferè nunquam generat, parciùs tamen illud bibat; probè ſimul obſervans, num aliis planè innoxium ipſi nihilominùs noxam intentet.

In ANIMALI MOTUI membra ſenſim aſſveſcant; cumque ab imbecillitatis notâ penitùs fuerint liberata, ſe ad lenem ſudorem interdum exercere antè prandium, non oberit: contractum autem motu calorem evaneſcere ſinat priùs, quàm cibum aut potum ſumat. Sed hîc quoque in aurem ſibi dictum putet: ne quid nimis. Poſt paſtum præſertim motum fortiorem haudquaquam ſuſcipiat, ne chylus in vaſa ſemicrudus præcipitetur.

SOMNO

SOMNO reficiat quidem ſufficienter corpus; non tamen torpidum planè reddat. ANIMI AFFECTIBUS vehementioribus, inprimis iræ, peſti articulorum, frenum neutiquam laxet, tanquam variæ ἀταξίας in corpore autoribus. VENUS ſit paulò temperatior, quàm hactenùs; aliàs in fine nocet empta dolore voluptas.

EXCRETIONES per alvum & urinam non deficiant. Illam deſciſcentem officii ſui admonebunt medicamenta ἐκκοπρωτικά, & pro circumſtantiis purgantia ipſa; hanc aperientia polychreſta interdum adhibita.

UT pergis, pergas, pergendô ſemper honore
Palladiô creſcas Pœonioque ſimul!

gratulabundus f.
Rudolph. Wilhelmus Krauß/D. P. P.

HOBERGI, indomitos dum ſedas arte dolores,
ægriq́; & Phœbus præmia certa parant.

Pereximio Dn. Reſpondenti
gratulor
PRÆSES.

DE curâ Iſchiadis dum doctè proſpicis ægro,
Ominor applaudens proſpera quæque Tibi.

Teſtandæ benevolentiæ causâ poſ.
Auguſtinus Henricus Faſchius, D. P. P.

ISchia cur doleant, exponis. Perge, dolenti
& Tibimet dolor hic gaudia mille dabit.

Boni ominis & fauſtæ adgratulat. ergò Nobiliſſ. atque Literatiſſimo Dn. HOHBERGIO, Convictori & Inquilino ſuo gratiſſimo ac honoratiſſimo, ex Cathedrâ Medicâ de DOLORE ISCHIADICO publicè diſputaturo, ſcribebat

Caſpar Poſner, Natural. Prof. Publ.